

Październik to Międzynarodowy Miesiąc Komunikacji Wspomagającej i Alternatywnej (AAC). To okazja, aby przypomnieć, że każdy człowiek ma prawo do wyrażania swoich poglądów, komunikowania wyborów, decyzji – niezależnie od sposobu, w jaki się porozumiewa.

Tegoroczne obchody odbywają się pod hasłem „AAC w codzienności – dziś, jutro i w przyszłości” (AAC in Everyday Life: Today, Tomorrow, and Beyond). Zwraca ono uwagę na znaczenie dostępnej komunikacji na każdym etapie i w każdej sferze życia – w każdym miejscu, np. w domu, urzędzie, przychodni, szkole, pracy.

Komunikowanie się jest podstawą codziennego życia. Pozwala budować relacje, wyrażać decyzje, zdobywać wiedzę, pracować i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Nie dla wszystkich mowa jest dostępnym lub wystarczającym sposobem porozumiewania się. Z pomocą przychodzi AAC (ang. Augmentative and Alternative Communication), czyli komunikacja wspomagająca i alternatywna. Obejmuje ona strategie i narzędzia, które uzupełniają lub zastępują mowę, umożliwiając osobom o złożonych potrzebach w komunikowaniu się niezależne i satysfakcjonujące życie.

AAC – wiele sposobów komunikowania się

AAC może przyjmować różne formy – od gestów, symboli i tablic komunikacyjnych, przez książki do komunikacji, aż po specjalistyczne urządzenia i aplikacje umożliwiające tworzenie wypowiedzi.

Z takich rozwiązań mogą korzystać osoby o złożonych potrzebach w komunikowaniu się, w tym np. osoby z niepełnosprawnością intelektualną, osoby w spektrum autyzmu, osoby z mózgowym porażeniem dziecięcym, chorobami neurologicznymi czy osoby, które w wyniku choroby lub urazu utraciły możliwość posługiwania się mową.

Nie istnieje jeden uniwersalny sposób komunikowania się odpowiedni dla wszystkich. Dlatego kluczowe znaczenie ma indywidualne podejście, uwzględniające potrzeby, możliwości, styl i środowisko życia oraz preferencje konkretnej osoby.

Centrum Komunikacji rozwija dostęp do AAC w Polsce

Jednym z działań na rzecz zwiększenia dostępności komunikacji wspomagającej i alternatywnej jest projekt „Centrum Komunikacji dla Osób z Niepełnosprawnościami”, realizowany przez Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych we współpracy z organizacjami partnerskimi.

W ramach projektu rozwijane są kompleksowe usługi AAC, dostosowane do indywidualnych potrzeb osób o złożonych potrzebach w komunikowaniu się.

Wsparcie obejmuje ocenę umiejętności komunikacyjnych, wspólne określenie celów oraz przygotowanie i wdrożenie Indywidualnego Systemu Komunikacji. Ważnym założeniem jest aktywny udział osoby korzystającej ze wsparcia w tworzeniu rozwiązań, które będą służyły jej w codziennym życiu.

Elementem usług jest również Przymierzalnia Sprzętu, umożliwiająca dobór i przetestowanie odpowiednich narzędzi do komunikowania się przed ich wypożyczeniem lub zakupem.

Konkretne wsparcie, realna zmiana

Do końca sierpnia 2026 roku do udziału w usługach AAC realizowanych w ramach Centrum Komunikacji wpłynęło 688 zgłoszeń, a 443 osoby zostały wstępnie zakwalifikowane do wsparcia.

W projekcie zaplanowano objęcie wsparciem AAC 960 osób o złożonych potrzebach w komunikowaniu się. Dla każdej z nich przewidziano średnio 50 godzin indywidualnego wsparcia, co łącznie daje 48 tysięcy godzin usług.

Celem tych działań jest nie tylko dobór odpowiedniego sposobu komunikowania się, ale przede wszystkim zwiększenie niezależności osób korzystających z AAC oraz włączenie ich w życie społeczności lokalnej.

Komunikacja jest prawem, nie przywilejem

Międzynarodowy Miesiąc AAC, obchodzony po raz dwudziesty z inicjatywy międzynarodowej organizacji ISAAC, przypomina, że każdy ma prawo do komunikowania się w wybrany przez siebie sposób.

Zapewnienie odpowiednich narzędzi, wsparcie specjalistów oraz gotowość otoczenia, przygotowani partnerzy komunikacyjni pozwalają usuwać bariery, które utrudniają wielu osobom pełne uczestnictwo w codziennym życiu. Ponieważ każdy ma coś do powiedzenia.

O Centrum Komunikacji

„Centrum Komunikacji dla Osób z Niepełnosprawnościami” to pilotażowy projekt realizowany przez Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych we współpracy z Polskim Związkiem Głuchych oraz Polskim Stowarzyszeniem na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelleksualną.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027, Działanie 3.5 „Lepsza komunikacja dla osób z niepełnosprawnościami”.

Źródło: niepelnosprawni.gov.pl